

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 18/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 september 2004 en proposition med förslag till lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009 (RP 144/2004 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotion:

- LM 94/2004 rd — Jari Vilén /saml m.fl.:
Lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner i Lappland och inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009, som remitterades till utskottet den 6 oktober 2004.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- utvecklingschef Teemu Eriksson, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Carin Lindqvist-Virtanen och äldre regeringssekreterare Juha Rossi, social- och hälsovårdsministeriet
- placeringschef Tuula Korhonen, Folkpensionsanstalten

- överinspektör Paula Väliverronen, Skattestyrelsen
- direktör Alpo Jokelainen, Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral
- landskapsdirektör Timo A. Säkkinen, Kajanalands förbund
- stadsstyrelsens ordförande Hannu Kemppainen, Kajana stad
- kommunsekreterare Seppo Rajala, Puolanka kommun
- kommunstyrelsens ordförande Leena-Kaisa Pärkkä-Hietala och kommundirektör Veikko Tossavainen, Vaala kommun
- socialpolitisk ombudsman Vesa Rantahalvari, Servicearbetsgivarna
- socialpolitisk sekreterare Kaija Kallinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- direktör Antti Neimala, Företagarna i Finland rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Kyrkostyrelsen
- Statens ekonomiska forskningscentral
- Pellervo Ekonomiska Forskningsinstitut
- Kommunala arbetsmarknadsverket
- Finlands Kommunförbund
- AKAVA rf
- Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009. Enligt propositionen slopas arbetsgivares socialskyddsavgift under fem år i städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki. Försöket omfattar privata arbetsgivare, dvs. företag och hushållsarbetsgivare, statens affärsverk och kommunala arbetsgivare. På grund av EG-lagstiftningen står dock t.ex. jordbruk, renkötsel, fiske och transport utanför försöket. Avsikten med befrielsen från arbetsgivares socialskyddsavgift är att stödja sysselsättningen och sysselsättningsbetingelserna. Förlusten av socialskyddsavgifter uppgår till ca 4,5 miljoner euro per år, vilket täcks genom att arbetsgivares socialskyddsavgift höjs 0,008 procentenheter.

Enligt propositionen skall arbetsgivaren för att få avgiftsbefrielse göra en anmälan om inledande av försöket till skatteverket enligt ett formulär som Skattestyrelsen fastställt. Arbetsgivaren får på eget initiativ utan särskilt beslut göra ett avgiftsbefrielseavdrag för socialskyddsavgiften den lönebetalningsmånad under vilken anmälan om inledande av försöket har lämnats till skatteverket. Skatteverket kan av särskilda skäl besluta att avgiftsbefrielsen träder i kraft tidigare än den månad då anmälan om inledande av försöket lämnats in. Avgiftsbefrielsen gäller dock tidigast den socialskyddsavgift för arbetsgivare som fastställs på grund av löner som betalats i januari 2005. I lagen föreskrivs i anslutning till EG-regleringen om det maximala beloppet för avgiftsbefrielsen, vilket är 30 000 euro för den socialskyddsavgift som betalas för varje lönebetalningsår.

I lagen finns dessutom bl.a. bestämmelser om samarbetet mellan skatteverket och arbeidskrafts- och näringscentralen, om skatteverkets behörighet för debitering av arbetsgivares socialskyddsavgift som utan grund lämnats obetald, om skatteverkets och Skattestyrelsens gransk-

ningsrätt, rätt att få upplysningar och rätt att lämna ut uppgifter samt om ändringssökande. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen är tidsbegränsad. Den avses träda i kraft den 1 januari 2005 och gäller fram till utgången av 2009 så att arbetsgivarna sista gången får befrielse från socialskyddsavgiften i januari 2010 på grundval av löner som betalas ut i december 2009.

Lagmotionen

År 2002 antog riksdagen en lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005 (1200/2002). Med stöd av lagen har privata arbetsgivare och statliga affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (627/1987) på de villkor som anges i lagen under en försökstid på tre år fått befrielse från skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift. Lagen tillämpas på de arbetsgivare som avses i lagarna ovan, när de har ett fast driftställe som avses i 13 a § i inkomstskattelagen (1535/1992) i någon av följande kommuner:

Lapplands län: Enare, Enontekis, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki eller Övertorneå.

Uleåborgs län: Karlö.

Västra Finlands län: Houtskär, Iniö, Korpo, Nagu eller Velkua.

Den 14 september 2004 lämnade regeringen en proposition med förslag till lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009 (RP 144/2004 rd) till riksdagen. På grundval av propositionen har privata arbetsgivare, statliga affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (1185/2002), kommuner som nämns i lagförslaget och landskapsförvaltningen enligt lagen om ett förvaltningsförsök i Kajanaland (343/2003) rätt att på de villkor som anges i lagförslaget att under fem år få befrielse från skyldigheten att betala arbetsgivares socialskydds-

avgift. Lagen ska tillämpas på de arbetsgivare som avses i lagarna ovan, när de har ett fast driftställe som avses i 13 a § i inkomstskattelagen (1535/1992) i någon av följande kommuner: städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki.

På grund av den svåra arbetslöshetssituationen och den trängda kommunekonomin i Lapp-

land vore det befogat att komplettera tillämpningsområdet för lagen om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde 2005—2009 med de kommuner i Lappland som ingår i lagen om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Lagförslaget gäller en tidsbegränsad lag som befriar arbetsgivarna i kommunerna inom Kajanalands förvaltningsförsöksområde från arbetsgivares socialskyddsavgift 2005—2009. Avgiftsbefrielsen gäller privata arbetsgivare, också hushåll, statliga affärsverk och kommunala arbetsgivare. Förslaget har samband med regeringsprogrammet, regeringens strategidokument och statsrådets beslut från den 15 januari 2004 om områdesutvecklingen.

Propositionen hänger samman med åtgärder inom ramen för förvaltningsförsöket i Kajanaland. Kajanaland hör till de områden som har en hög arbetslöshet och som länge haft ett flyttningsunderskott. Utvecklingen i området har påverkats negativt det senaste decenniet bland annat av att företagen är så få och arbetstillfällena inom den offentliga sektorn reducerats så snabbt. Dessutom har Kajanaland högre kostnader på grund av sitt perifera läge och sin glesa bebyggelse. Genom propositionen vill regeringen framför allt generera positiva företagseffekter och främja inte minst småföretagens och kommunernas möjligheter att erbjuda arbete och att förbättra sysselsättningen. Ett annat mål är att propositionen ska ha en gynnsam effekt på in- och utflyttningen. Propositionen är motiverad, anser utskottet. Det är befogat att kommunala arbetsgivare också omfattas av avgiftsbefrielsen eftersom kommunerna spelar en viktig roll när det gäller att främja tjänster och sysselsättning. Valfungerande offentliga tjänster är dessutom viktiga för in- och utflyttningen.

Utskottet påpekar att Vaala är den enda kommunen i landskapet Kajanaland som inte ingår i förvaltningsförsöket. Detta beror i första hand på att kommunen samarbetar med Uleåborg om den specialiserade sjukvården. I sitt näringslivssamarbete och insatser för områdesutveckling samverkar Vaala kommun däremot med Kajanaland. Dessutom ingår Vaala i distriktet för Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral. Om Vaala kommun ställs utanför befrielsen från arbetsgivares socialskyddsavgift uppstår det en gränslinje mellan arbetsgivare och företag i Vaala och i resten av Kajanaland, påpekar utskottet. Därmed försvåras till exempel företags-etableringar och i ett längre perspektiv också utvecklingen i Vaala kommun. Det som ovan sägs allmänt om arbetslösheten, flyttningsunderskottet och andra omständigheter i Kajanaland gäller också Vaala kommun. Med hänvisning till det som sägs ovan anser utskottet det vara motiverat att Vaala kommun tas med i försöket med befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift. Enligt vad utskottet har erfarit kräver finansieringen av avgiftsbefrielsen ingen ändring i den föreslagna höjningen för 2005 av socialskyddsavgiften. På grundval av det ovanstående föreslår utskottet att Vaala kommun läggs till i 3 § 1 mom. i lagförslaget. Vidare föreslår utskottet att 3 § 2 mom., 6 § 1 mom. och lagrubriken ändras på grund av detta.

Enligt planerna ska befrielsen från arbetsgivares socialskyddsavgift finansieras genom att arbetsgivares folkpensionsavgift höjs med 0,008 procentenheter. En särskild proposition har läm-

nats till riksdagen om detta (RP 184/2004 rd). För närvarande pågår ett liknande försök med befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner i Lappland och skärgården. Också det försöket finansieras systeminternt. I detta sammanhang vill utskottet anlägga vissa principiella synpunkter på förfarandet. När regionala sänkningar av arbetsgivaravgifter finansieras med en större betalningsbörda för andra regionala arbetsgivare får de som drabbas sämre möjligheter att sysselsätta folk. Samtidigt påverkas utvecklingen i regionerna och kommunerna negativt. Dessutom påpekar utskottet att en utvärdering av pågående försök kan försvåras, om den här typen av åtgärder byggs ut upprepade gånger.

Även om den aktuella befrielsen från arbetsgivares socialskyddsavgift inte är ett försök i egentlig mening utan en tidsbegränsad regional avgiftsbefrielse anser utskottet det befogat att genomförandet också här följs upp för att effekterna ska kunna analyseras längre fram. Det är bra att få erfarenheter av den här typen av modeller där kommunala arbetsgivare är engagerade.

Enligt motiven till propositionen ska de kommunala arbetsgivarna i regionen omfattas av la-

gen. Men formuleringen i 1 § inbegriper inte samkommunerna, med undantag för landskapsförvaltningen. Utskottet föreslår därför att 1 § ska hänvisa inte bara till kommunerna i 3 § utan också till de samkommuner som kommunerna bildat.

Lagmotionen

För närvarande pågår ett treårigt försök med befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i de berörda kommunerna i Lappland och en del skärgårdskommuner. Utskottet har beslutat föreslå att befrielsen från arbetsgivares socialskyddsavgift godkänns utifrån propositionen och föreslår därför att lagmotionen förkastas.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att lagmotion LM 94/2004 rd förkastas.

Utskottets ändringsförslag

Lag

om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i landskapet Kajanaland 2005—2009

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Utan hinder av vad som i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963) bestäms om skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift får en privat arbetsgivare, ett statligt affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (1185/2002), en kommun som nämns i

3 § och en samkommun som flera av de nämnda kommunerna bildar samt landskapsförvaltningen enligt lagen om ett förvaltningsförsök i Kajanaland (343/2003) under de förutsättningar som anges i denna lag under fem år befrielse från skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift (*avgiftsbefrielse*).

2 §
(Som i RP)

3 §

Denna lag tillämpas på arbetsgivare enligt 1 § som har ett sådant fast driftsställe som avses i 13 a § i inkomstskattelagen (1535/1992) i någon av följande kommuner: städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi, *Vaala* och Vuolijoki.

Avgiftsbefrielsen gäller endast sådana socialskyddsavgifter för arbetsgivare som fastställs på basis av de löner som betalats till arbetstagarna vid ett fast driftsställe inom *det område som nämns i 1 mom.* Hushållsarbetsgivare har rätt till avgiftsbefrielse om arbetet utförs inom *det område som nämns i 1 mom.*

4 och 5 §
(Som i RP)

6 §

Arbetsgivare skall för att få avgiftsbefrielse göra en anmälan om inledande av avgiftsbefrielsen till skatteverket. I anmälan skall lämnas information om arbetsgivarens verksamhetsområde, hemort, fasta driftsställe i en kommun *som nämns i 3 § 1 mom.* och antalet anställda vid driftstället, beloppet av de löner och den lönebaserade socialskyddsavgift för arbetsgivare som under det kalenderår som föregår anmälan har betalats vid det aktuella driftstället, de minimistöd som beviljats och betalats till arbetsgivaren under tre år före anmälan samt andra behövliga uppgifter som fastställts av Skattestyrelsen.

(2 och 3 mom. som i RP)

7—17 §
(Som i RP)

Helsingfors den 29 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Lasse Hautala /cent
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /cent
Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd

Kari Kärkkäinen /kd
Rosa Meriläinen /gröna
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.